

Achtergrondfiches bij de politieke eisen

Fiche 1: welvaartsvastheid van alle uitkeringen

De sociale uitkeringen worden geïndexeerd. Maar niet volledig, omdat een aantal producten uit de index werden gehaald (benzine, diesel, alcohol en tabak). En moest dat wel het geval zijn, dan nog boeren de sociale uitkeringen relatief achteruit. Omdat de lonen niet enkel geïndexeerd worden maar ook stijgingen boven de index kennen.

Sinds het generatiepact bestaat er nu een structureel mechanisme voor de welvaartsvastheid van de vervangingsinkomens, verankerd in een wet. Die geldt zowel voor de vervangingsinkomens van gepensioneerden, voor zieken en invaliden, voor slachtoffers van beroepsziekten en arbeidsongevallen als voor werklozen. Die wet voorziet tweejaarlijks een budget voor verbeteringen aan de vervangingsinkomens, enerzijds voor de werknemers, anderzijds voor de zelfstandigen. Maar de wet bepaalt enkel het totaalbudget. Het zijn de sociale partners die elke twee jaar (tegen 15 september van elk paar jaar) voorstellen moeten formuleren over de concrete besteding ervan. Vanaf 2009 wordt dit mechanisme ook toegepast op de bijstandsuitkeringen.

Al zijn de drie verschillende mechanismen voor werknemers, zelfstandigen en bijstand, belangrijke stappen vooruit, toch is het nog onvolkomen en dit om twee redenen. Ten eerste laten de budgetten jaarlijks slechts beperkte inhaalbewegingen en verbeteringen toe. In elk geval te weinig om de achterstand uit het verleden weg te werken. In het bijzonder voor de oudste uitkeringen die werden berekend op een loon dat merkkelijk lager ligt dan de huidige lonen. Maar ook voor de laagste uitkeringen, die vaak nog een eind onder de Europese armoedenorm zitten. **Daarom vragen we ook een extra budget voor een bijkomende inhaaloperatie voor de oudste en laagste uitkeringen.**

Ten tweede zijn de kinderbijslagen vergeten. Het wettelijk mechanisme is beperkt tot de vervangingsinkomens en bijstandsuitkeringen. We vragen daarom dat er ook **een wettelijk, structureel mechanisme komt voor de kinderbijslagen, gekoppeld aan een inhaalbeweging in de vorm van een 13de maand kinderbijslag.**

Fiche 2: kwaliteitsvolle gezondheidszorg, betaalbaar voor individuen en voor de gemeenschap, met o.a. goedkopere geneesmiddelen en grenzen aan de ereloonsupplementen in ziekenhuizen

Terwijl de terugbetalingen van geneesmiddelen 20 jaar geleden nog geen 15 % van de totale terugbetalingen vertegenwoordigden, bereiken ze nu bijna 20 %. In 2008 werd bijna 3,7 miljard euro voor deze post gebudgetteerd. Om de kosten nog meer onder

controle te krijgen moeten de middelen voorbehouden worden voor de meest efficiënte geneesmiddelen tegen een billijke prijs. Het moet ook mogelijk zijn de terugbetaling stop te zetten van achterhaalde geneesmiddelen of van geneesmiddelen waarvoor een goedkoper alternatief bestaat.

De overheid moet zowel voor geneesmiddelen uit patent als voor nieuwe geneesmiddelen met een systeem van openbare aanbesteding werken en de terugbetaling voorbehouden aan de geneesmiddelen met de beste prijs/kwaliteitverhouding.

Ook binnen de ziekenhuismuren dringen zich aanpassingen op, in navolging van de forfaitarisering van (een deel van) de terugbetaalde geneesmiddelen. Gemiddeld betaalt een patiënt 35 euro per ziekenhuisopname aan niet-terugbetaalde geneesmiddelen. Dit gemiddelde verbergt echter zeer grote variaties, zowel tussen de ziekenhuizen, als tussen de verschillende diensten van een ziekenhuis. **Het eventueel invoeren van een (betaalbaar) forfait per patiënt voor niet-terugbetaalde geneesmiddelen betekent een verlaging van de zeer hoge facturen voor niet-terugbetaalde geneesmiddelen van sommige patiënten en komt neer op het solidariseren van de kosten.**

Steeds meer mensen doen een beroep op hospitalisatieverzekeringen. De oorzaak ligt in ruime mate bij de ereloonsupplementen. In bepaalde ziekenhuizen swingen deze werkelijk de pan uit. Deze rubriek neemt gemiddeld zelfs 48 % van het factuurbedrag van een patiënt in een eenpersoonskamer voor zijn rekening. Zulke hoge ereloonsupplementen zijn absoluut niet te verantwoorden en kunnen in de praktijk leiden tot een gezondheidszorg met twee snelheden.

De patiënt zit gevangen in een vicieuze cirkel: zo lang er zeer hoge ereloonsupplementen mogen worden aangerekend, zullen er ziekenhuizen zijn die dit ook effectief doen. Daardoor zien de patiënten zich genoodzaakt een hospitalisatieverzekering af te sluiten. En de hospitalisatieverzekeringen zien zich genoodzaakt hun tarieven te verhogen. Maar hoe meer mensen een hospitalisatieverzekering hebben, hoe makkelijker de dokters hoge ereloonsupplementen zullen aanrekenen, etc.

Wij pleiten ervoor dat ziekenhuizen geen ereloonsupplementen in tweepersoonskamers en gemeenschappelijke kamers vragen en de ereloonsupplementen in eenpersoonskamers begrenzen tot 100 %. We willen dat de ziekenhuizen die een sociaal tariefbeleid voeren hiervoor financieel beloond worden.

Om de gezondheidszorg betaalbaar te houden is het belangrijk om enerzijds de kosten onder controle te houden en anderzijds de beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten. Het ACW schuift volgende oplossingen naar voren:

- minder en goedkoper voorschrijven van geneesmiddelen;
- het uitbreiden van de forfaitarisering van het geneesmiddelenbudget in ziekenhuizen;
- de techniek van referentiebedragen voor medische ingrepen moet worden uitgevoerd;
- meer prestaties laten vergoeden binnen de enveloppefinanciering in welbepaalde subsectoren van de gezondheidszorg (o.m. klinische biologie en medische beeldvorming);
- het kiwi-model moet consequent worden ingevoerd;
- er moeten prijs-volumecontracten worden afgesloten met de farmaceutische industrie;
- een betere en striktere planning van ziekenhuisdiensten en zware medische apparatuur in functie van de behoeften;
- het wegwerken van praktijkverschillen in het gebruik van diagnostische en therapeutische behandelingen;

- een grotere financiële verantwoordelijkheid voor zorgverleners en ziekenfondsen.

Fiche 3: een krachtig werkgelegenheidsbeleid: hoe meer duurzame jobs, hoe beter voor de sociale zekerheid

De beste garantie voor een sterke sociale zekerheid is dat zoveel mogelijk mensen aan het werk zijn. Op die manier zijn er meer inkomsten voor de sociale zekerheid en minder uitgaven voor werkloosheidsuitkeringen. De werkgelegenheids crisis die volgde op de financiële crisis is daarom ook nefast voor de begroting van de sociale zekerheid. Er moet dus alles op alles worden gezet om de werkgelegenheid te herstellen en te versterken:

- een krachtig, doelmatig relancebeleid op alle niveaus;
- nieuwe acties tegen de fors gestegen jeugdwerkloosheid;
- voluit benutten van het werkgelegenheidspotentieel van een duurzame economie (de groene jobs);
- een actief arbeidsmarktbeleid waardoor werklozen worden begeleid en opgeleid naar jobs en de jobs worden aangepast aan de mensen;
- een loopbaanondersteunend beleid dat oudere werknemers in staat stelt langer te werken;
- strijd tegen het zwartwerk;
- meer werkgelegenheid in de non-profit en de sociale economie.

Fiche 4: opbouw eigen rechten door volwaardige loopbanen

De sociale zekerheid heeft zijn definitieve vorm gekregen in de jaren '50. Op dat moment was het kostwinnersmodel dominant: de man ging werken, de vrouw bleef thuis. Om voldoende sociale bescherming te bieden aan de thuiswerkende vrouwen, werden de afgeleide rechten in het leven geroepen: het gezinspensioen, het overlevingspensioen en later het echtscheidingspensioen. Maar onze samenleving is intussen geëvolueerd naar een model waarin de meeste vrouwen wel beroepsactief zijn. Het probleem is dat zij vaak beroepsloopbanen hebben die grillig en onderbroken zijn. Daardoor bouwen zij slechts partiële sociale rechten op. Hierdoor verhoogt hun kans om in de armoede terecht te komen.

Het ACW wil een beleid dat gelijke kansen op de arbeidsmarkt creëert en dat de gezinnen ondersteunt via de uitbouw van kwaliteitsvolle en betaalbare kinderopvang en van goed afgestemde verlofstelsels. Op die manier hebben vrouwen meer mogelijkheden om te gaan werken, om zelf een volwaardige loopbaan uit te bouwen en om arbeid en gezin op evenwichtige wijze te combineren waarbij beide partners verantwoordelijkheid opnemen. Dit is de beste garantie om voldoende eigen rechten in de sociale zekerheid op te bouwen. Wanneer één van beide partners ervoor kiest om minder te gaan werken of de loopbaan te onderbreken, moet er ook gezocht worden naar systemen waardoor niet alle risico's van deze loopbaan- en gezinskeuze bij deze partner komen te liggen. **Het ACW pleit ook voor de invoering van een carrièreplanningssysteem dat werknemers beter informeert over de gevolgen van hun loopbaankeuze op hun sociale zekerheid.**

Fiche 5: aanpassen van de sociale zekerheid aan nieuwe gezinsvormen en aan de gevolgen van echtscheiding

De maatschappelijke definiëring van het gezin wordt almaar complexer. Naast het huwelijk zijn ook andere samenlevingsvormen ontstaan, deels ten gevolge het verhoogd aantal echtscheidingen. Er zijn meer alleenstaanden, alleenstaanden met gezinslast, ongehuwd samenwonenden, nieuw samengestelde gezinnen, holebikoppels

of samenwonende vrienden of familieleden, die elk hun eigen noden en mogelijkheden hebben. Daarbij moeten we rekening houden met sterke verschillen in financiële draagkracht tussen eeninkomensgezinnen en twee-inkomensgezinnen.

De sociale zekerheid moet meer rekening houden met deze grote variëteit in gezinsvormen en met de effecten van gezin- en loopbaankeuzes op de sociale zekerheid.

Het feit dat vrouwen bv. onvolledige loopbanen hebben en onvolledige sociale zekerheidsrechten opbouwen heeft vooral consequenties in geval van wijziging van gezinsvorm: voor wie alleenstaande wordt tengevolge van echtscheiding, voor wie weduwe wordt, voor wie als weduwe wil hertrouwen.

- Bij echtscheiding wordt de partner die minder is gaan werken omwille van de combinatie gezin en arbeid, financieel zwaarder gestraft dan de partner die voltijds is blijven werken en voltijdse socialezekerheidsrechten heeft opgebouwd. **Het ACW wil dat er in de sociale zekerheid meer rekening wordt gehouden met de gevolgen van echtscheiding en wil diverse pistes mee onderzoeken.**
- Het overlevingspensioen ontmoedigt vrouwen om voltijds te blijven werken. **Het zou wenselijk zijn dat het overlevingspensioen wordt omgevormd tot een aanvulling bij het arbeidsinkomen i.p.v. omgekeerd, zoals nu het geval is.**
- Het overlevingspensioen ontmoedigt eveneens nieuw samengestelde koppels om te hertrouwen. Terwijl een weduwe die opnieuw gaat samenwonen haar overlevingspensioen kan behouden, verliest diezelfde weduwe haar overlevingspensioen indien ze hertrouwt.

Ook de keuze tussen huwen en samenwonen is binnen de sociale zekerheid geen neutraal gegeven. Het gezinspensioen en het overlevingspensioen zijn niet toegankelijk voor samenwonenden. Dit kan in de praktijk tot schrijnende situaties leiden omdat samenwonen hoe langer hoe meer het wettelijk huwelijk vervangt en mensen de consequenties niet altijd vooraf inschatten. **Het ACW wil onderzoeken hoe de discriminatie tussen gehuwden en wettelijk samenwonenden binnen de pensioensector kan worden weggewerkt.**

Fiche 6: het ACW wil de indexering van de tegemoetkoming van de zorgverzekering en de begrenzing van de niet-medische kosten

De Vlaamse zorgverzekering is een belangrijk middel om de kosten van zwaar zorgbehoevenden te verlichten. Het ACW heeft sterk gewogen om de inning van de bijdragen meer selectief te maken en om de hoogte van de uitkeringen voor alle zwaar zorgbehoevenden gelijk te schakelen en te verhogen. **Om te vermijden dat de tussenkomsten in de zorgverzekering de evolutie van de prijzen niet volgen, moeten ze geïndexeerd worden.**

Daarnaast stellen we vast dat deze tussenkomst vanuit de zorgverzekering voor zwaar zorgbehoevenden die hoge kosten voor niet-medische zorg hebben, onvoldoende is. **Het ACW pleit ervoor om het eigen aandeel van de zwaar zorgbehoevenden in de niet-medische zorgkosten, zoals voor thuiszorg, hulpmiddelen, oppas... te begrenzen.**

Fiche 7: een bijdrage op alle inkomsten, ook deze uit vermogen

De beste garantie voor een sterke sociale zekerheid is een financieel gezonde sociale zekerheid. Om de sociale zekerheid financieel gezond te houden, zijn er in de toekomst niet alleen meer inkomsten nodig. De beschikbare middelen moeten ook zo efficiënt mogelijk worden ingezet en de kosten moeten beheersbaar blijven.

Aan de inkomstzijde is een krachtig werkgelegenheidsbeleid cruciaal maar onvoldoende. Nu het zuivere werknemersaandeel in het BBP onder de symbolische drempel van 50 % is gezakt, is het hoogdringend tijd dat we ook de andere inkomens en in het bijzonder de inkomens uit vermogen en de vermogens zelf aanspreken om hun bijdrage te leveren aan de sociale zekerheid. **Het ACW ziet nog steeds het meeste heil in een algemene sociale bijdrage die op alle soorten van inkomens wordt geheven.** Enkel op die manier kunnen er op structurele wijze alternatieve inkomsten gevonden worden.

Ook de strijd tegen de fiscale fraude en de bijdragefraude moet worden opgevoerd. De overheid laat hier vele miljarden euro's liggen.

Het spreekt voor zich dat met de beschikbare middelen zo doelmatig mogelijk omgegaan moet worden en dat in alle sectoren van de sociale zekerheid. De uitgaven voor gezondheidszorg moeten beheersbaar blijven, rekening houdend met de evolutie van de noden, van de technologie en van de personeelskosten. Voor de concrete voorstellen, zie fiche 2.

Fiche 8: solidariteit tussen werknemers over gemeenschappen heen

De sociale zekerheid is het belangrijkste herverdelingsmechanisme in ons land. De solidariteit tussen werknemers is een fundamenteel principe. De werkenden betalen

voor de niet-werkenden, de gezonden voor wie ziek is, de mensen zonder kinderen betalen ook voor mensen met kinderen e.d.m., ongeacht de plaats waar men woont of werkt. Die solidariteit loopt over de grenzen van de gemeenschappen heen.

Het ACW verlangt bij een eventuele herschikking van de sociaal-economische bevoegdheden in het kader van een nieuwe ronde in de staatshervorming:

- dat ze de solidariteit tussen werknemers over de gemeenschappen heen intact laat;
- dat dit een reële vooruitgang inhoudt voor werknemers en niet-actieven in Vlaanderen, Brussel, Wallonië en de Duitstalige Gemeenschap;
- dat vooral ook de samenwerking en coördinatie tussen de diverse overheden wordt versterkt;
- dat de sociale partners ten volle betrokken worden bij dit proces en het paritair beheer wordt voortgezet.

Fiche 9: Europese normen voor sociale uitkeringen

Europa spoort de lidstaten aan om minimum sociale normen vast te leggen voor de bijstandsuitkeringen en de minimumuitkeringen. Vooralsnog gaat Europa niet verder dan een vrijblijvende aanbeveling. De Europese armoedenorm is zelfs geen norm, maar enkel een grenswaarde voor meting en vergelijking van het risico op armoede. Het ACW wil nu dat België er bij de Europese Unie op aandringt sociale normen op te leggen aan alle lidstaten. Het **ACW wil dat de uitkeringen in alle lidstaten minimum 60 % van het mediaaninkomen van de lidstaat bedragen**. Het mediaaninkomen van een lidstaat is het inkomen waarbij 50 % van de bevolking meer en 50 % van de bevolking minder verdient.

Fiche 10: Wereldwijd basisnormen voor sociale zekerheid

Het ACW ziet sociale zekerheid als een sleutel voor ontwikkeling op duurzame en structurele wijze. Hoe die sociale zekerheid er moet uitzien in de verschillende landen hangt af van wat lokaal prioritair nodig is. Belangrijk is wel dat ze gestalte krijgt in overleg met alle betrokkenen, overheid, vakbonden en sociale organisaties. Dat ze gericht is op het versterken van de solidariteit en op het beschermen van de meest kwetsbare groepen. En dat ze in elk land beantwoordt aan een sokkel van basisnormen. Zoals er vandaag ook al een sokkel van internationale arbeidsnormen bestaat, onder de vlag van waardig werk (decent work). Zo willen we ook een decent life-agenda, een sokkel van internationale sociale zekerheidsnormen.

Het ACW vraagt dat onze overheid “wereldwijde basisnormen sociale zekerheid” als een sleutelthema op de agenda plaatst van internationale bijeenkomsten. Met de uitdrukkelijke opdracht voor Europa om hier mee aan de kar te trekken in het kader van zijn extern sociaal beleid. Het doel is minimumnormen sociale bescherming af te spreken die wereldwijd zouden gelden, voor alle lidstaten van de IAO, ongeacht welke verdragen ze hebben geratificeerd, en die ook als voorwaarde kunnen opgenomen worden in internationale handelsakkoorden en andere overeenkomsten.